

XX SÁTBÁEV OQÝLARY

XX САТБАЕВСКИЕ ЧТЕНИЯ

QAZAQSTAN RESPÝBLIKASYNYŇ BİLİM JÁNE ĞYLYM MINISTRLİGİ
S. TORAIĞYROV ATYŇDAĜY PAVLODAR MEMLEKETTİK ÝNIVERSITETİ

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
ПАВЛОДАРСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ С. ТОРАЙГЫРОВА

Jas ǵalymdar, magistranttár,
stýdentter men mektep oqýshylarynyŇ
«XX SÁTBÁEV OQÝLARY» atty
Halyqaralyq ǵylymı konferensiasynyŇ
MATERIALDARY

МАТЕРИАЛЫ
международной научной конференции
молодых ученых, магистрантов,
студентов и школьников
«XX САТБАЕВСКИЕ ЧТЕНИЯ»

ТОМ 14

Pavlodar, 2020

**QAZAQSTAN RESPÝBLIKASYNYŇ BILIM JÁNE GÝLYM MINISTRFIGI
S. TORAIǴYROV ATYNDAǴY PAVLODAR MEMLEKETTİK ÝNIVERSITETI**

**МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
ПАВЛОДАРСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ С. ТОРАЙǴЫРОВА**

**JAS GÁLYMDAR, MAGISTRANTTAR,
STÝDENTTER MEN MEKTEP OQÝSHYLARYNYŇ
«XX SÁTBÁEV OQÝLARY» ATTY
HALYQARALYQ GÝLYMI KONFERENSIASYNYŇ
MATERIALDARY**

**МАТЕРИАЛЫ
МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
МОЛОДЫХ УЧЕНЫХ, МАГИСТРАНТОВ,
СТУДЕНТОВ И ШКОЛЬНИКОВ
«XX САТПАЕВСКИЕ ЧТЕНИЯ»**

ТОМ 14

**ПАВЛОДАР
2020**

ӘОЖ 001.2 (063)
КБЖ 72 (5 қаз)
Ж 33

Редакция алқасының мүшелері:

Абишев К.К., Ахметов К.К., Бегимтаев А.И., Бексеитов Т.К.,
Испулов Н.А., Кислов А.П., Кудерин М.К., Эрнараров Т.Я.

Жауапты хатшылар:

Аипова А.К., Ақылбекова Р.А., Аманбаева С.Б., Амирханова А.Х.,
Ахмадиева А.Т., Аманжолов С.К., Байтемирова М.Ж., Дробинский А.В.,
Евтушенко Т.Л., Еликпай С.Т., Зарипов Р.Ю., Зада Б.С., Жумадилова А.К.,
Жумабаева Г.М., Каппасова Г.М., Калиева А.Б., Кашканова Р.С., Камарова А. Н.,
Кайдарова Г. Ш., Кривец О.А., Куаньшева Р.С., Курманова А.Б., Коспаков А.М.,
Кочетков М.Ю., Куандыков А.Б., Мажитова А.Ә., Мустафаева Н.Б.,
Мусаханова С.Т., Несмеянова Р.М., Никифорова В.Г., Новоселова Е.А.,
Ордабаева Ж.Е., Сатыбалдин А.С., Сергазинова З.М., Торайғыров Е.М.,
Чидунчи И.Ю., Ысқақ Б.Ә., Юсупова Б.С., Юношева Н.Ф.

Ж 33 «Жас ғалымдар, магистранттар, студенттер мен мектеп оқушыларының
«ХХ Сәтбаев оқулары»: Халықаралық ғылыми конференциясының
материалдары. – Павлодар : С. Торайғыров атындағы ПМУ, 2020.

ISBN 978-601-345-038-4 (жалпы)
Т. 14. «Студенттер». – 2020. – 411 б.
ISBN 978-601-345-052-0

Жинақ көпшілік оқырманға арналады.
Мақала мазмұнына автор жауапты.

ӘОЖ 001.2 (063)
КБЖ 72 (5 қаз)

ISBN 978-601-345-052-0 (Т. 14)
ISBN 978-601-345-038-4 (жалпы) © С. Торайғыров атындағы ПМУ, 2020

2 Секция. Қоғамның денсаулығы мен экологиялық
қауіпсіздік жағдайы

2 Секция. Состояние здоровья и экологической
безопасности общества

2.1 Экологияның, табиғи ресурстарды рационалды
пайдаланудың және қоршаған ортаның техногендік
ластануының өзекті мәселелері

2.1 Актуальные проблемы экологии, рационального
использования природных ресурсов и техногенного
загрязнения окружающей среды

**АНАЛИЗ КАЧЕСТВА ПИТЬЕВОЙ ВОДЫ
В УСЛОВИЯХ ПАВЛОДАРСКОЙ ОБЛАСТИ**

АБЫЛАЙ А. Н.
магистрант, ПГУ имени С. Торайғырова, г. Павлодар
ЕРЖАНОВ Н. Т.
д.б.н., профессор, ПГУ имени С. Торайғырова, г. Павлодар

Одним из наиболее важных ресурсов, наличие, которого, его количество, самым непосредственным образом оказывающее влияние на возможность развития, как региона, так и государства, являются водные ресурсы – поверхностные и подземные воды. Отношение к этому вопросу государства и общества, степень рациональности использования являются индикаторами политического, экономического, социального развития страны.

Водные ресурсы – запасы вод территории, которые могут быть использованы для удовлетворения нужд населения и народного хозяйства. Составляя национальное природное богатство страны, водные ресурсы должны рассматриваться как социально-историческая категория, так главными водными ресурсами нашей страны являются воды речного стока, водохранилищ, озер.

На территории Павлодарской области имеются следующие водные объекты: трансграничная река Иртыш, 5 малых рек, 7 водохранилищ, 398 озер, из них в Баянаульском районе расположены красивые, заповедные озера Жасыбай, Сабындыколь, Торайғыр, Биржанколь, подпитка которых осуществляется от родников и подземных вод.

Существующие водозаборные скважины нередко простаивают из-за низкого качества строительства и неправильной эксплуатации. Несмотря на значительный резерв эксплуатационных запасов

Кесте 1 – Атмосфераға ластайтын заттарды шығаратын кәсіпорындар саны

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Барлығы	984	1248	1330	1385	1266	1255	1186	1206	1209
Өскемен қ.	350	387	424	425	433	406	376	390	377
Семей қ.	187	195	198	191	197	186	172	173	175
Риддер қ.	38	35	32	36	37	38	39	42	38
Курчатов қ.	20	24	19	19	21	21	21	19	18
Абай	24	23	23	25	20	25	24	27	28
Аягөз	14	55	50	53	35	46	47	42	43
Бесқарағай	5	8	8	8	9	8	6	12	12
Бородулиха	4	63	39	62	47	51	47	47	49
Глубокое	33	37	35	35	36	34	33	32	35
Жарма	24	68	66	66	67	66	62	63	65
Зайсан	56	62	70	75	58	42	39	41	41
Зырян	48	48	84	86	72	74	75	73	78
Катонқарағай	6	8	7	7	9	9	6	6	6
Көкпекті	30	28	51	52	30	35	38	39	38
Күршім	8	10	9	17	9	10	8	10	10
Тарбағатай	64	90	86	86	72	57	55	45	46
Ұлан	26	47	52	53	45	37	31	30	30
Үржар	14	22	34	47	27	69	67	73	78
Шемонаиха	33	38	43	42	42	41	40	42	42

ӘДЕБИЕТТЕР

- 1 www.oskemen.kz сайты
- 2 Бейсенова Ә., Есполов Т., Шілдебаев Ж. Экология негіздері. – Астан: Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ баспасы, 2018. – С. 45-50.
- 3 www.shygys.stat.kz

СЫНҒАҚ ИТШОМЫРТТЫҢ ПРОФИЛАКТИКАЛЫҚ ЖӘНЕ ЕМДІК ҚАСИЕТІ

АЛИМОВА С. Т.

докторант, әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті, Алматы қ.

ЕСИМСИИТОВА З. Б.

б.ғ.к., профессор, әл-Фараби атындағы
Қазақ Ұлттық университеті, Алматы қ.

Сынғақ итшомырт қабығының емдік қасиеттері XIV ғасырдан бері белгілі. Ол іш кату, бауыр аурулары, әртүрлі тері ауруларын

емдеу үшін қолданылған. Үлкен бұта немесе кішкентай ағаш, жақсы бал өсімдігі және құнды дәрілік өсімдік болып табылады. Өсімдіктің қабығы іш жүргізуші әсерге ие. Ғылыми медицинада сынғақ итшомырт қабығы және одан алынған препараттарды (қайнатпасы, сұйық және құрғақ сығындылары) геморрой кезінде ішек қызметін реттеуге, тік ішек, гастрит, асқазан мен он екі елі ішек жарасы және бауыр ауруларында жұмсақ (баяу) іш жүргізуші ретінде пайдаланады.

Дәрілік шикізат ретінде қалың бұтақтары мен жас бұтақтарының қабығы қолданылады. Жіңішке ағаштардың қабығын жинау көктемде наурыз-сәуір айларында, алғашқы жапырақтары пайда болғанға дейін шырын ағу кезеңінде жүзеге асырылады. Жас бұтақтар мен бұтақтарда сақиналы кесектерді мұқият жасап керек (бір-бірінен 10–15 см) және бір-бірін бойлық кесіктермен қосады. Шикізат жақсы желдетілетін бөлмелерде кептіріліп, жұқа қабатпен (5–7 см) қағазға немесе матаға қойылып, мезгіл-мезгіл араластырылып тұрады. Жаңа жиналған сынғақ итшомырт қабығы антранолдардың әсерінен улы болып табылады. Бұл заттар асқазан-ішек шырышты қабығын тітіркендіреді, жүрек айнуы, құсу және асқазанда ауырсыну тудыруы мүмкін. Бірақ сақтау кезінде олар жойылады, сондықтан құрғақ жерде кем дегенде 1–2 жылға дейін немесе 100 °С температурада 1 сағат қыздырғаннан кейін, оны пайдалану ұсынылады. Жарамдылық мерзімі – 5 жылға дейін [1].

Сынғақ итшомырттың негізгі фармакологиялық әрекеті құрамындағы антрагликозидтерге байланысты. Бұл қосылыстар ішектің шырышты қабығына тітіркендіргіш әсер етеді, перистальтиканың рефлекторлық қозуын күшейтеді және іш жүргізуші ретінде әсер етеді. Сонымен қатар, іш жүргізуші әсер етуі ас қорыту ферменттері мен ішек бактерияларының әсерінен антрагликозидтердің гидролизі кезінде түзілетін агликонды франгулоэмодинге байланысты. Процесс шамамен 8–10 сағатты алады, сондықтан іш жүргізуші әсер тоқ ішекте ғана көрінеді. Арнайы құрылымдық типтегі полипептидті алкалоид – франгуланин, бактерияға қарсы және антифунгицидтік белсенділікке ие, сонымен қатар күшті седативті әсер көрсетеді [2].

Халық медицинасында сынғақ итшомыртты – ит жүзімі, қара жидекті бұта деп атап, құрылымдық түрі ерекше алкалоидтардың – франгуланиндер арқасында дизентерияны емдеу үшін қолданылады. Сондай-ақ, балама медицинада сынғақ итшомырттың қабығы асқазан-ішек жолдарының аурулары үшін (гастрит, асқазан және он екі елі ішек, бауыр аурулары), жүрек жеткіліксіздігі мен созылмалы жөтелді емдеуде қолданылады. Сынғақ итшомырттың жидектерінен

жасалған спирттік тұнбаларды ревматизм мен радикулит кезінде, ал оның суға қайнатпасын тері ауруларында (экзема, фурункула, карбункулдар, іріңді жаралар) қолданылады. Сынғақ итшомырттың қабығының сығындысының фармакологиялық әсері биологиялық белсенді заттардың кешенімен анықталады: фенол гликозидтері, таннин туындылары, органикалық қышқылдар. Микробқа және қабынуға қарсы қасиеттері бар сынғақ итшомырт қабығының биофлавоноидтары бұл өсімдікті асқазан мен ішектің қабыну ауруларын кешенді емдеуде таптырмас емдік зат болып табылады.

Сонымен қатар, сынғақ итшомырт жапырақтарынан жасалған сығындысы асқазанның ойық жаралы аурулары мен ішектердің қабыну ауруларында сәтті қолданылуда. Сынғақ итшомырттың құрғақ сығындысы жедел және созылмалы ойық жараларды жою кезінде гастропротекторлық қасиеттері бар екендігі дәлелденді. Сынғақ итшомырт қабығының биофлавоноидтарының ойық жара ауруларымен күресу механизмі - бұл шырышты қабықтың құрылымын қалпына келтіру, асқазан мен ішек қабырғаларының жасушалары мен бездерінің қорғаныс қызметін қалыпқа келтіру. Ұлыбританиялық клиниктердің пікірінше, сынғақ итшомырт қабығының сығындысы әртүрлі аурулардағы қабыну көріністерін жою үшін тиімді құрал болып табылады. Сынғақ итшомырттан жасалған препараттарды циститке, простата гипертрофиясына, буын қабынуында, асқазан-ішек жоларының ойық жараларына, ревматизмге, геморройға қарсы тағайындалады; гельминтоздар кезінде, күйіктер және жаралар кезінде – сыртқа қолдану үшін пайдаланады. Қазіргі таңда ғалымдар сынғақ итшомырттың әр түрлі мүшелерінің сығындыларының фармакологиялық қасиеттері белсенді түрде зерттеліп жатыр [3–5].

Сынғақ итшомырт қабығы сығындысының қабынуға қарсы, қалпына келтіретін, антипиретикалық, стресстен қорғайтын, адаптогенді белсенділігі дәлелденген. Фармакологиялық әсерінің дәлелденген кең спекторы ішектің қабыну ауруларын емдейтін сынғақ итшомырт қабығының сығындысын одан әрі зерттеу қызығушылық тудыруда. Ішек қабыну ауруларының негізгі патогенетикалық дамуын, ішек қабыну ауруларын емдеудің қолданыстағы әдістерінің негізгі кемшіліктерін ескере отырып, сонымен қатар отандық фармацевтикалық нарықтың спектрін кеңейту мақсатында сынғақ итшомырт қабығының сығындысы негізінде перпараттар жасаудың болшағы зор болып отыр. Сынғақ итшомырт қабығы іш жүргізуші, антигеморроидальды, ал тамыры - холеретикалық және диуретикалық шәйлердің құрамына кіреді. Піскен сынғақ итшомырт жемістері

антигельминттық қасиетке ие және бауыр аурулары үшін пайдалы. Сынғақ итшомырт қабығынан алынған сироп балалар тәжірибесінде қолданылады. Дәрілік өсімдіктер заманауи медицинаның ажырамас бөлігі болып табылады.

Сонғы онжылдықта шөптесін дәрілік шикізатты қолданудың маңыздылығының артуы – құрамында синтетикалық заттары бар препараттармен бірқатар ауруларды емдеу мен алдын алудың оңтайлы емес нәтижелерді көрсетуі, ағзаның препараттарды көтере алмаушылықтың артуы, балалар мен ерексектердегі аллергия, емдік препараттарды кеңінен қолдану кезінде ағзаның адаптациялық мүмкіншілігінің төмендеуі ықпал етті. Осыған байланысты дәрілік өсімдіктерді қолданудың мұндай артықшылығы салыстырмалы түрде төмен уыттылықпен, жақсы төзімділікпен, әртүрлі медициналық және денсаулық сақтау бағдарламаларында қоректік және дәрілік заттар түрінде ұзақ қолданумен көрінетін жанама әсерлердің болмауымен ерекшеленеді. Дәрілік өсімдіктерді кеңінен қолдану олардың құрамындағы алуантүрлі химиялық және биологиялық белсенді заттардың тағамдық және фармацевтикалық салаларға да, денсаулық сақтау саласына да қызығушылық тудыруында [6–8].

Биологиялық белсенді тағамдық қоспалар (ББК) – табиғи заттар, олар қоректік заттардың тепе-теңдігін қалыпқа келтіреді, денсаулықты сақтауға, аурулардың алдын алуға және сауығу процесін жылдамдатуға ықпал етеді. Құрамында фенолдық қосылыстары бар шикізат аз уытты және әрдайым қауіпсіздік талаптарына сай келеді. ББК-да көбінесе қарапайым фенолдар немесе олардың туындылары (таңқурай жемісі, родиола тамырлары, артишок себеттері, аюлы жапырағы және басқалары), антраквинол туындылары (шырғанақтың қабығы, алоэ, джосер және т.б.), танниндер (көкжидектер, тамырлар, жылантаран тамыры және т.б.) кездеседі. Сынғақ итшомырттың қабығы, жапырақтары, бүршіктері мен жемістері құрамында антрагликозидтер болады, өсімдіктің негізгі фармакологиялық әсерін күшейтетін – әр түрлі дәрежедегі қалпына келтіру қасиетке ие метоксиантраквинондарының туындылары бар. Олардың көпшілігі қабығында (2–4-тен 8 %-ға дейін) болады. Сынғақ итшомырттың негізгі антрагликозидтері – А глюкозофрангулин биозидтері (6 α -L – рамнозил-8 β -D – франгула эмодинінің глюкозиді) және В глюкофрангулині (6 α -D – апиофуранозил-8 β -D – франгула эмодинінің глюкозиді), және А франгулин монозиді мен франгулин В болып табылады. Сонымен қатар, сынғақ итшомырттың қабығында аз мөлшерде эмодин

-8-О – β-генциобиозид, фисион және хризофанол гликозиді анықталған. Құрамында лигандары бар (элеутерококка тамыры, сермене жемістері және т.б.) адаптогенді және иммуностимуляциялаушы қасиеті бар шикізат қолданылады. Белгілі бір дәрежеде мұндай қоспалардың пайда болуы, бір жағынан, қоғамның адам денсаулығы туралы көзқарастарының эволюциясы, екінші жағынан, табиғи көздердің барлық мүмкіндіктерін терең, жан-жақты зерттеу, көптеген табиғи өнімдерді бөлу және жақсарту үшін қажетті білім мен технологиялардың жинақталуының нәтижесі болды. Қабынуға қарсы, антисептикалық, диуретикалық, аллергияға қарсы, жыныс жүйесінің қызметін және дененің жалпы тонусын жоғарылатушы қасиетіне байланысты, биологиялық белсенді қосылыстарға бай дәрілік өсімдіктер созылмалы простатитті ғана емес, сонымен қатар басқа да ауруларды тез әрі зиянсыз емдеуге ықпал ететін күшті терапевтік агент болып табылады [9].

Кешенді емдеу кезінде дәрілік өсімдіктердің құрамындағы белсенді компонентердің әсер ету аймағы күшейіп, жоғарылайды. Олар зақымданған органдарға сіңіп селективті әсер көрсетеді. Дәрілік өсімдіктердің мұндай қасиеттері олардың ұзақ уақыт бойы қолданылуына жағдай жасайды. Сынғақ итшомырттың жапырағында қан айналымын қалпына келтіруге көмектесетін алкалоидтар табылған. Бұрынғы кезден-ақ жаңа піскен жапырақтардан жасалған қайнатпа беріктік пен келбетті жақсарту үшін қолданылған. Сонымен қатар, сынғақ итшомырт жапырағы фитонцидтік әсерге ие. Көптеген тәжірибелерде сынғақ итшомырт препараттарының вирусқа және ісікке қарсы белсенділігі анықталған. Сонымен қатар, франгулиндер тромбоциттердің агрегациясын тежеу қабілетіне ие. Сынғақ итшомырт еліміздегі мемлекеттік фармакопея құрамына енеді. Сынғақ итшомырт препараттарын қолдану – созылмалы іш қату және әйел адамдарда босанғаннан кейінгі кезең юолып табылады [10]. Жоғарыда айтылғандардан, медициналық практикада сынғақ итшомырт пайдалану және зерттеу өзекті мәселе болып табылады. Алынған зерттеу нәтижелері «Frangula» емдік және профилактикалық өсімдігінің орталық жүйке жүйесіне, ас қорыту жүйесіне, тыныс алу және жүрек-қан тамыр жүйесіне стимуляциялық әсер етуші және гипертониялық, қантамырларын кенейтуші және жалпы ағзаның функционалдық жағдайына әсер ететін көрсетеді. Айтарлықтай теориялық және практикалық қызығушылықты туғыза отырып, бұл дәрілік өсімдікті терапиялық әсері жоғары, таза белсенді заттарды өнеркәсіптік өндіруде шикізат ретінде пайдалануға болады. Бүгінгі

таңдағы медицина ғылымының өзекті мәселесі болып отырған зерттеу және өзгерістердің құрылымды-функционалдық анализі мәселесі өзекті проблема ретінде талқылануда. Осы мәселе бойынша отандық және шетелдік әдебиеттерге шолу берілген.

ӘДЕБИЕТТЕР

- 1 Куркин, В.А Сравнительное фитохимическое исследование коры крушины ломкой и плодов жостера слабительного / В.А. Куркин, А.А. Шмыгарева // Традиционная медицина. 2012. – № 5. – С. 56–58.
- 2 Шмыгарева, А.А. Сравнительное морфолого-анатомическое исследование коры крушины ломкой и жостера слабительного / А.А. Шмыгарева, В.А. Куркин // Медицинский альманах.-2010. – № 3 (12). – С. 206–209.
- 3 Сергиевская Е.В. Систематика высших растений: – С.-Пб, 2002.
- 4 Чухно Т. Большая энциклопедия лекарственных растений / Т. Чухно. – М.: Эксмо, 2007. – 1024 с.
- 5 Дрозд, Г.А. Безопасность использования лекарственного растительного сырья / Г.А. Дрозд, Н.Г. Лишук // Разработка, исследование и маркетинг новой фармацевтической продукции. Пятигорск, 2007. – С. 467468.
- 6 Куркин, В.А. Разработка новых подходов к стандартизации плодов жостера слабительного/ В.А. Куркин, А.А. Шмыгарева // Фармация. 2012. – Т. 60, №6. –С. 10
- 7 Мазнев Н. И. Золотая книга лекарственных растений / Н. И. Мазнев. – 15-е изд., доп. – М.: ООО «ИД РИПОЛ Классик», ООО Издательство «ДОМ. XXI век», 2008. – 621 с.
- 8 Мухитдинов Н.М., Паршина Г.Н., Курбатова Н.В. Анатомо-морфологическая диагностика новых лекарственных растений // Материалы XI съезда Российского ботанического общества. – Новосибирск, 2003. – С. 77–79.
- 9 Аксенова Н.А. Крушина ломкая // Биологическая флора Московской области. Вып. 4. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 2000. – С. 138–144.
- 10 Аладашвили А. С., Парма И. М. Жидкий экстракт имеретинской крушины в качестве слабительного средства. – В кн.: Сборник трудов Химико-фармацевтич. ин-та, 2001. – с. 64.

Қазақстан Республикасында осы уақытта қалыптасатын демографиялық жағдай осы салада мемлекет тарапынан нақты шара дайындау қажеттілігін туғызды. Сондықтан республика Үкіметімен демографиялық дамуының әлеуметтік концепциясы әзірлемесін жобалайтын, келешекте ұзақ мерзімді әлеуметтік-экономикалық саясаттың негізгі бағыттары шешімін тапты. Осы концепция шеңберінде тууды көтермелеу арнайы бағдарламасын әзірлеу жоспарда бар: бала тууын ынталандыратын төлеу және жеңілдік жасау жүйесін енгізу, отбасыларға атаулы көмек, әлеуметтік игілік жиынтығын қамтамасыз ету бойынша мемлекет тарапынан кепілдік жасау [2].

Көші-қон саясатының маңызды бағыты сыртқы еңбек миграциясы үрдістерін мемлекеттік реттеу жөніндегі жұмыстар болып табылатыны анық. Әрине, бұл бағытта бірқатар оң нәтижелер бар. Қазіргі таңда нормативтік-құқықтық базалар баршылық, шет ел жұмысшыларының күшін пайдаланудың шарты мен тәртібі анықталуда, шет елдердегі Қазақстан азаматтарының жұмысқа орналасуы жөнінде іс-әрекеттерді тәртіпке салу шараларының іске асырылуы, сондай-ақ қоныс аударушылардың мүддесі мен құқығын заң бойынша қамтамасыз ету жұмыстары жүргізілуі тиіс.

Сыртқы еңбек миграциясы процестерін оң дамытуға жәрдемдесу, оның нормативті негіздерін бекіту мақсатында жаңа және бұрынғы шет ел мемлекеттерімен кейбір екі жақты үкіметаралық жаңа келісімдер жасаудың маңызы зор.

ӘДЕБИЕТТЕР

1 Қожахмет М. Қазақстан Республикасының экономикалық және әлеуметтік географиясы : Оқу құралы. – Қарағанды : ҚарМУ баспасы, 2006. – 480 б.

2 Жұмасұлтанов Т. Ж. Народ Казахстана: современное состояние народонаселения в Республике Казахстан / Жұмасұлтанов Т. Ж. – Алматы : Атамұра, 2005. – 199 с.

МАЗМҰНЫ

2 Секция. Қоғамның денсаулығы мен экологиялық қауіпсіздік жағдайы

2 Секция. Состояние здоровья и экологической безопасности общества

2.1 Экологияның, табиғи ресурстарды рационалды пайдаланудың және қоршаған ортаның техногендік ластануының өзекті мәселелері

2.1 Актуальные проблемы экологии, рационального использования природных ресурсов и техногенного загрязнения окружающей среды

Абылай А. Н., Ержанов Н. Т.

Анализ качества питьевой воды в условиях Павлодарской области3

Адилбаева А. Е., Амиргазина С. Ф.

Шығыс Қазақстан облысының экологиялық жағдайы8

Алимова С. Т., Есимситова З. Б.

Сынғақ итшомырттың профилактикалық және емдік қасиеті.....12

Анапьянов Е. Е., Убаськин А. В.

Проблемы любительского рыболовства18

Әбілхани С. Ж., Аманова Г. К.

Принцип эксплуатации хозяйств пастбищной аквакультуры23

Досмуханова Ш. Д., Өнерхан Г.

Топырақ балдырлары және оған әсер ететін факторлар27

Жапар Ж. Б., Ержанов Н. Т., Сергазинова З. М.

Павлодар облысы Май ауданының жусанды-қаулы даласындағы ұсақ сүтқоректілер фаунасының сипаттамасы.....32

Жукина М. А., Убаськин А. В.

Влияние антропогенных факторов на качество жизни населения города Павлодара.....38

Кабдуллина А. Т., Кукушева А. Н., Калиева А. Б.

Влияние промышленного производства на загрязнение окружающей среды и здоровье человека43

Мамжанова А. Ж., Кукушева А. Н.

Анализ влияния твердых бытовых отходов и поиск путей их рационального использования47

Маргумар М. М., Ахметов К. К.

Эколого-фаунистический анализ трематод водно-болотных птиц.....52

Мейрамов Т. А., Убаськин А. В.

Биоразнообразие биоценоза водохранилища-охладителя.....56

Мулжигитова А. Е., Ержанов Н. Т., Сергазинова З. М. Воздействие деятельности угольных разрезов на окружающую среду.....	61
Мырзағұлова Ж. С. Атырау мұнай өндіру зауыты орналасқан ауданының топырағының экологиялық жағдайы.....	66
Нұртай Ф. С., Калиева А. Б. Влияние содержащихся в атмосферном воздухе взвешенных веществ на заболеваемость детей и подростков Павлодарской области.....	74
Рахимжанов А. К., Аманова Г. К. Заманауи мектепте экологиялық білім беруді енгізу ерекшеліктері	79
Сагадеева А. К., Калиева А. Б. Экотуризм – экономиканы құрылымдық реттеудің перспективалық бағыты ретінде.....	83
Садыкова М. К., Убаськин А. В. Возрождение природоохранных традиций казахов	88
Төлжубаева А. К., Өнерхан Г. Ақмола облысы альгофлорасының зерттелуі	93
Хязархан М., Ержанов Н. Т., Сергазинова З. М. Автомобиль қозғалтқышынан бөлінетін қалдықтардан Павлодар қаласының ауа бассейнін тазартуға арналған шаралар	97
Шалабаева Г. С. Содержание нефтепродуктов и тяжелых металлов в почве в районе скважин, находящихся в зоне возможного затопления экосистемы Каспия.....	102
2.2 Биология және медицинаның өзекті мәселелері	
2.2 Актуальные проблемы биологии и медицины	
Адамова А. А., Кукушева А. Н. Видовой и сортовой ассортимент вишни для условий Павлодарской области.....	106
Алкен Ә. Т., Биткеева А. А. К вопросу об изучении биологического состояния клещей Экибастузского района	111
Бекишова З. М., Жумабаева С. Е. Солтүстік Қазақстан өңіріндегі макромицеттердің алуан түрлілігі.....	115
Бронева В. И., Калиева А. Б. Факторы, влияющие на количество молочного белка и его сезонное изменение	120

Финаят М. Б., Нургожин Р. Ж. Гастерофилездің мал шаруашылығына келтіретін зияны және жылқыны гастропилезден қорғау тәсілдері мен әдістері	123
Дергунова В. В., Дергунов Д. В. Применение чрескожных миниинвазивных технологий в неотложной абдоминальной хирургии	130
Дремова Н. О., Биткеева А. А., Калиева А. Б. Количественная оценка выживаемости молочнокислых бактерий из продуктов-пробиотиков in vitro	133
Ермекбай А. А., Сылтаубаева Л. А. Интеллектуалды мүмкіншілікке адаптацiaoанды потенциалдың әсерін зерттеу.....	139
Естемірова Г. Ә., Тлужбекқызы П. Жедел миелоидты лейкоздың даму ерекшеліктері және оны емдеу әдістері	143
Искинеева А. С., Мустафаева А. К. Изучение возможности капсулирования витамина D ₃ бетта-циклодекстрином	147
Кожаметов Т. А., Ажаев Г. С. Развитие города павлодар согласно теории разумного урбанизма.....	153
Кульмаганбетов С. М., Кукушева А. Н. Характеристика вредителей плодово-ягодных культур в условиях города Павлодара	158
Малахов С. Е., Ахметов К. К. К фауне мошек Казахстана.....	162
Оспанова М. Б., Аманова Г. К. Формирование фауны наземных моллюсков в условиях города	165
Тастамбекова А. А., Ержанов Н. Т. Проблема заболеваний позвоночника у детей школьного возраста	172
Төлүлі Ә. Ә., Бозжигитова А. К. Көз-жақсы куәгер болғандықтан, оны қорғау білу абзал	175
2.3 Химия, химия және мұнай-химия саласының қазіргі жағдайы мен даму перспективалары	
2.3 Современное состояние и перспективы развития химии, химической и нефтехимической отрасли	
Абдильманов Д. Г., Масакбаева С. Р. Промышленные отходы химических производств	180

Абжанова М. У., Исабаева М. А. Отходы, образующиеся при переработке фосфатного сырья и способы их утилизации.....	184
Абраева Д. Е., Сулейменов М. А. Павлодар облысындағы ауылшаруашылық өнімдерінің құрамындағы мышьяқты анықтау.....	189
Аденова С. К., Касанова А. Ж. Эколого-химический мониторинг состояния природных вод территории Павлодарской области.....	193
Адепов М. Е., Елубай М. А., Тугамбаева Т. Б. Щелочные электролиты меднения.....	198
Адепов М. Е., Елубай М. А., Оралтаева А. С. Исследование электроосаждения меди из сульфатных электролитов с добавками.....	202
Аманкелдиева А. Ж., Омарова Л. С. Органикалық химияны оқыту әдістерінде көмекші құрал қолдану.....	207
Балтабаева Д. Б., Карузина И. А., Оралтаева А. С. Синтез новых реагентов для подготовки и транспортировки парафинистой нефти.....	212
Вакпаева М. К., Жапаргазинова К. Х. Исследование физико-химических свойств мела, используемого как карбонатное сырье на производстве полимеров.....	216
Васильев Д. С. Разработка новых методов получения производных бетулина.....	220
Гейнц В. В., Несмеянова Р. М. Сероочистка углеводородных газов на газофракционирующих установках.....	227
Джантимирова З. Ж., Бакибаев А. А. Исследование модификации битума резинотехническими отходами.....	232
Жумали А. С., Омарова Л. С., Курманбаева И. А. Применение полимеров в качестве связующего материала для литий ионных батарей с кремниевым анодом.....	237
Иванов В. В., Сансызбай А. Н. Химический язык в обучении химии.....	243
Касанова А. С., Елубай М. А. Биологическая коррозия металлических конструкций и современные способы защиты от нее.....	247
Мамешова С. Ә., Асанов А. Сазды гидродисперсия тұрақтылығының өзгеруіне полиэлектролит құрамындағы буындарының мольдік арақатынасымен заряд белгісінің әсері.....	250
Манай Б. Х., Туртубаева М. О. Феррокорытпа өндірісінің қалдықтарынан катализаторларды дайындау әдістерін зерттеу.....	256

Нұрмәди С. С., Карузина И. А. Катализаторы гидроочистки.....	263
Нұрмәди С. С., Несмеянова Р. М. Современное состояние и тенденции развития каталитического крекинга нефтяного сырья.....	271
Садыков Р. Т., Елубай М. А. Создание электронного тренажера для изучения химической технологии неорганических веществ.....	278
Садыков Р. Т., Елубай М. А. Литературный обзор работ по созданию электронного тренажера.....	285
Сейльханова Д. Е., Касанова А. Ж. Методы исследования флавоноидного состава в растении <i>Cirsaea Lutetiana</i>	289
Сейсебаев А. М., Кузьмин В. С. Дезинфицирующие средства на основе надуксусной кислоты.....	293
Сейтказина Ә. С., Абильдин Т. С. Химическая характеристика, физические и химические свойства хлористого аммония.....	296
Султангазинова С. А. Композиты и методы утилизации полимерных композитных материалов.....	299
Темиргалиев А. А., Жакупова С. Т. Гидроочистка нефтяных фракций.....	304
Тлектесов Е. С., Елубай М. А. Оптимизация расхода абсорбента за счет лучших абсорбирующих свойств МДЭА.....	311
Тугамбаева Т. Б., Оралтаева А. С., Калиев Т. А. Коксование тяжелых нефтяных остатков.....	316
Шухметова А. К., Несмеянова Р. М. Пути снижения содержания бензола в катализаторах риформинга.....	320

2.4 Географиялық зерттеулердің қазіргі көрінісі.

Қазақстандағы туризм

2.4 Современные аспекты географических исследований.

Туризм в Казахстане

Ахмеджанова А. Е. Развитие фосфорной промышленности Республики Казахстан.....	324
Говорун Г. А., Ажаев Г. С. Информационные технологии в географии как средство повышения познавательной активности обучающихся.....	326

Говорун Г. А., Есимова Д. Д. Особо охраняемые природные территории как важнейшая составляющая природных рекреационных ресурсов Павлодарской области.....	333
Касен У. Н., Есимова Д. Д. Природно-рекреационный потенциал Павлодарской области	339
Касен У. Н., Каирова Ш. Г. Павлодар облысы ауыл халқының өмір сүру деңгейі	343
Касымова Ж. Ж., Есимова Д. Д. Значение и роль сакральных мест в развитии туризма	349
Кожаметов Т. А., Ажаев Г. С. Родство с новыми городами как инновационный путь развития Павлодара.....	357
Koshegulova R. T., Kairova Sh.G. The guidebook as the main reference and information edition in tourism	360
Кошегулова Р. Т., Есимова Д. Д. Экологический туризм как важный вид туризма	366
Мухина Р. А., Смагулов М. К., Есимова Д. Д. Мобильные приложения – инструмент развития туризма.....	373
Расимбетова Ж. Д., Есимова Д. Д. Роль клубного отдыха в организации работы туристической фирмы (На примере туристической фирмы «Family Land»).....	377
Расимбетова Ж. Д., Есимова Д. Д. Мировые центры экологического туризма. Развитие экологического туризма в Республике Казахстан	381
Смагулов М. К., Мухина Р. А., Каирова Ш. Г. Общие пути развития экологического туризма в Павлодарской области	390
Табылды А. А., Ажаев Г. С. Современное состояние развития металлургической промышленности в Казахстане	394
Шарипова Н. Б., Есимова Д. Д. Қазақстан халқының көші-қон мәселелері	401

**JAS ǴALYMDAR, MAGISTRANTTAR,
STÝDENTTER MEN MEKTEP OQYSHYLARYNYŇ
«XX SÁTBAEV OQÝLARY» ATTY
HALYQARALYQ ǴYLYMI KONFERENSIASYNYŇ
MATERIALDARY**

TOM 14

Техникалық редактор З. Ж. Шокубаева
Корректорлар: А. Р. Омарова, Д. А. Кожас
Компьютерде беттеген: А. К. Шукурбаева
Басуға 22.04.2020 ж.
Өріп түрі Times.
Пішім 29,7 × 42 1/4. Офсеттік қағаз.
Шартты баспа табағы 23,65. Таралымы 500 дана.
Тапсырыс № 3602

«Toraighyrov University» баспасы
С. Торайғыров атындағы
Павлодар мемлекеттік университеті
140008, Павлодар қ., Ломов к., 64.